

●16. ÔN TẬP VÀ BỔ SUNG VỀ GIẢI TOÁN

A – MỤC TIÊU

Giúp HS qua ví dụ cụ thể, làm quen với một dạng quan hệ tỉ lệ và biết cách giải bài toán liên quan đến quan hệ tỉ lệ đó.

B – CÁC HOẠT ĐỘNG DẠY HỌC CHỦ YẾU

1. Giới thiệu ví dụ dẫn đến quan hệ tỉ lệ

– GV nêu ví dụ trong SGK để HS tự tìm quãng đường đi được trong 1 giờ, 2 giờ, 3 giờ rồi ghi kết quả vào bảng (kẻ sẵn trên bảng). Cho HS quan sát bảng, sau đó nêu nhận xét : *"Khi thời gian gấp lên bao nhiêu lần thì quãng đường đi được cũng gấp lên bấy nhiêu lần"*.

– Lưu ý : Chỉ nêu nhận xét như trên, chưa nên quá nhấn mạnh mối quan hệ tỉ lệ giữa hai đại lượng, chưa đưa ra khái niệm, thuật ngữ "tỉ lệ thuận".

2. Giới thiệu bài toán và cách giải

– GV nêu bài toán. HS có thể tự giải được bài toán (như cách "rút về đơn vị" đã biết ở lớp 3).

Cách 1 :

+ Tóm tắt bài toán : 2 giờ : 90km

4 giờ : ... km ?

+ Phân tích để tìm ra cách giải bằng cách "rút về đơn vị" (Trong 1 giờ ô tô đi được bao nhiêu ki-lô-mét ? Trong 4 giờ ô tô đi được bao nhiêu ki-lô-mét ?)

+ Trình bày bài giải (như cách 1 trong SGK).

– GV gợi ý để dẫn ra cách 2 "tìm tỉ số", theo các bước :

+ 4 giờ gấp mấy lần 2 giờ ? ($4 : 2 = 2$ (lần)).

+ Như vậy quãng đường đi được sẽ gấp lên mấy lần ? (2 lần). Từ đó tìm được quãng đường đi được trong 4 giờ ($90 \times 2 = 180$ (km)).

+ Trình bày bài giải (như cách 2 trong SGK).

Lưu ý : Khi giải bài toán dạng này, HS chỉ cần chọn một trong hai cách thích hợp để trình bày bài giải (không phải trình bày cả hai cách).

3. Thực hành

Bài 1 : Gợi ý : Giải bằng cách "rút về đơn vị" :

- Tìm số tiền mua 1m vải ($80000 : 5 = 16000$ (đồng))
 - Tìm số tiền mua 7m vải loại đó ($16000 \times 7 = 112000$ (đồng))

Bài 2 : Gợi ý : Có thể giải bằng hai cách, chẳng hạn :

a) Giải bằng cách "tìm tỉ số":

- 12 ngày so với 3 ngày thì gấp lên mấy lần ? ($12 : 3 = 4$ (lần)).
 - Như vậy số cây trồng được cũng gấp lên 4 lần, do đó số cây đội trồng trồng được trong 12 ngày là bao nhiêu ? ($1200 \times 4 = 4800$ (cây)).

b) Giải bằng cách "rút về đơn vị":

- Tìm số cây trồng trong 1 ngày ($1200 : 3 = 400$ (cây)).
 - Tìm số cây trồng trong 12 ngày ($400 \times 12 = 4800$ (cây)).

Bài 3 : (Bài này có liên hệ về giáo dục dân số). GV hướng dẫn để HS tóm tắt bài toán, chẳng hạn :

- a) 1000 người tăng : 21 người
 4000 người tăng : ... người ?

b) 1000 người tăng : 15 người.
 4000 người tăng : ... người ?

Từ đó, HS tìm ra cách giải bài toán (theo phương pháp "tìm tỉ số"), chẳng hạn :

a) 4000 người gấp 1000 người số lần là :

$$4000 : 1000 = 4 \text{ (lần)}$$

Sau 1 năm số dân xã đó tăng thêm là :

$$21 \times 4 = 84 \text{ (người)}$$

b) 4000 người gấp 1000 người số lần là :

$$4000 : 1000 = 4 \text{ (läng)}$$

Sau 1 năm số dân xã đó tăng thêm là :

$$15 \times 4 = 60 \text{ (người)}.$$